

פרשת צח

משיחת י"א ניסן תשמ"ה

הנחה פרטית בלתי מוגה

ישנו דבר חידוש בקשר לרמב"ם, דבר שאנשים לא שמים לב אליו,

והוא:

הרמב"ם היה אדם שחי באמת בימי חייו בעולם הזה. אך למעשה, חייו ממשיכים להשפיע באופן של פעולה שנמשכת בכל הדורות הבאים אחריו, הן באופן של סמכות הלכתית, "הלכות הלכות", והן באופן של "מורה הנבוכים".

כשם שלומדים מחכמי התורה, ובפרט מהעוסקים בתורה, באמצעות לימוד בספרים שלהם, כך צריכים ללמוד גם מדברי ימי חייהם וממעשיהם בפועל.

וכפי שהגמרא מסבירה בכמה מקומות כיצד מתוך עניין מסוים, דברים או התנהגות של רבן גמליאל וכיוצא בזה - אף-על-פי שלכאורה היתה זו "שיחת חולין" - אנו למדים עניינים מסויימים.

ועל-דרך-זה הוא ביחס למעשים שלהם, וכל-שכן וקל-וחומר ביחס למעשים שהיו אצלם הנהגה תמידית.

בנוגע לרמב"ם, אנו מוצאים בספריו פרטים ופרטי פרטים שאינם מופיעים בספריהם של רובם ככולם של פוסקי ההלכות.

היו ספרים של פסקי דינים הן לפני הרמב"ם והן אחרי הרמב"ם. לפניו נכתבו הספרים "הלכות גדולות", "ה"אלפס", וכיוצא בהם. ואחריו נכתב ה"שולחן-ערוך" של ה"בית-יוסף", שה"טור" קדם לו, ועד ל"שולחן-ערוך" של אדמו"ר הזקן.

אף-על-פי-כן, כתיבת כל הפרטים ופרטי הפרטים, ובשלמות, היא תופעה יוצאת מן הכלל שספר הרמב"ם מתייחד בה.

בנוסף להלכות שנוהגות בימיו, הוא כלל בספרו גם את ההלכות הנוהגות בימות המשיח. ולמעשה, כפי שהוזכר למעלה, הלכות אלו הן הסיוס והחותם של ספרו, והרי "הכל הולך אחר החיתום". וגם ההלכות שנוהגות בזמן הזה מנותחות לפרטי פרטים.

עם זאת, אנשים לא שמים לב לעובדה שבספר הרמב"ם אנו מוצאים עוד דבר נפלא, שאינו נמצא בספרי יתר הפוסקים:

הרמב"ם דן בכל ההלכות של שבע מצוות בני-נח!

הלכות אלו אינן מופיעות ב"טור" או ב"בית-יוסף", לא בשולחן-ערוך של אדמו"ר הזקן ולא ברי"ף וכיוצא בו.

הן מובאות ברי"ף רק כאשר הן נוגעות לביאור דברי הגמרא. אבל בתור הלכות ופסקי-דינים, ועם כל הפרטים, הן מופיעות רק בספר הרמב"ם. ודווקא - בספרו הי"ד במספר - החלק שחותם את כל הספר שלו.

ועל-דרך-זה זה גם בנוגע לחייו.

זהו דבר נוסף שאנו למדים מהרמב"ם, וגם אותו צריכים להדגיש: הרמב"ם היה דוגמה חיה. אותם עניינים והנהגות שאודותם הוא כתב בספרו ופסק שכן צריך לעשות, הוא קיים בחייו היום-יומיים, בחיי השגרה שלו. ראו כיצד הוא מקיים זאת בפועל.

ובפשטות: הוא לא היה צריך שישכנעו אותו, ידברו אתו ויזכירו לו, אלא זה נכנס אצלו לשגרה, לסדר חייו הפרטיים.

וכאמור, הדבר היה נכון בנוגע לדרישות מיהודים המופיעות בספרו, וכתוצאה משבע מצוות בני נח - גם בנוגע לדרישות מבני נח.

פרשת צח

גם זו היא נקודה שיש להדגישה: כשמדברים אודות הרמב"ם, הרי זה דבר ברור שהוא נחשב לגדול בישראל. ולא סתם "גדול" "ממשה עד משה" לא קם כמשה". בנוסף לכך, אומרים שהוא נחשב לגדול אפילו בין אומות העולם.

ולכן אנחנו רואים בפועל, ובשנה זו במיוחד, שאומות העולם, "וראו כל עמי הארץ", מכירות בגדלות של הרמב"ם, וגם הם עושים מזה 'עסק' שלם!

אבל לצערנו, מסיבות שונות ומשונות, - עד עתה, על כל פנים - לא הדגישו את העובדה שהרמב"ם התעסק הן עם יהודים והן עם לא-יהודים.

הוא התעסק גם עם בריאות הגוף שלהם, וגם עם בריאות הנפש שלהם.

יש בידינו את סדר יומו של הרמב"ם, שהוא עצמו רשם זאת.

הוא לא רשם את סדר היום ביום שהיה יוצא מן הכלל; אלא זה היה סדר יומו הרגיל.

הוא רושם שם כיצד הוא מתעסק ברפואות ועניינים אחרים שקשורים בעזרה ליהודים, וכיצד הוא מתעסק ברפואות ועניינים אחרים של עזרה למי שאינם יהודים.

הוא מתעד את המעורבות שלו והרצינות שלו בעבודה זו, עד כדי מסירות-נפש. מבלי להתחשב במצב בריאותו האישי או בעניינים אישיים. מכיוון שהוא צריך ויכול לעשות טובה לאדם אחר, עליו לעשות זאת, אפילו אם מדובר במישהו שאינו יהודי.

כאמור, הוא רושם את סדר יומו. הוא היה מקבל הן יהודים והן לא-יהודים שהיו מחכים לו, ואף-על-פי שהוא היה עייף, הוא היה נותן לכל אחד עצה או תרופות, וכיוצא בזה.

וכאמור, הוא לא רשם תיאור זה בתור תופעה יוצאת מן הכלל; אלא זה היה סדר חייו, סדר יומו בחיי היום-יומיים.

וזוהי הנקודה שכדאי להדגיש אותה במיוחד:

במובן זה, הרמב"ם היווה דוגמה חיה של ההלכה שהוא כותב בחלק הי"ד של ספרו, בהלכות מלכים, שמוטל חיוב על היהודים להשתדל שכל באי עולם יקיימו את המצוות שלהם.

הוא מוסיף בזה ואומר שעל ידי קיום המצוות שלהם ניתן להביא לכך שיהיה להם חלק לעולם הבא!

קביעה זו הנה חידוש, חידוש עצום. והראיה לכך: ישנם פוסקים שאינם סבורים כמוהו בעניין זה.

וזוהו חידוש נפלא, בפרט לפי הדרך שתורת החסידות מבארת את העניין של העולם הבא, ובמיוחד את המושגים "חלק לעולם הבא", ו"חיי העולם הבא" - שלפי זה החידוש של הרמב"ם גדול הרבה יותר.

וכפי שדובר כמה פעמים, "אין דבר שלא נרמז בתורה".

הרמב"ם מדגיש נושא זה גם בסיום ספרו, כשהוא מדבר אודות "אותו הזמן" - ימות המשיח, הוא מתאר מה המשיח יפעל:

המשיח "יקבץ נידחי ישראל"; ולפני כן, "יבנה בית המקדש במקומו"; ולפני כן, "יכוף כל ישראל לחזק בדקה וללכת בדרכיה" של התורה.

אבל אחר כך, הרמב"ם אומר שאז תתקיים הבטחת הפסוק - שהמשיח יבצע אותה - שהמשיח יתעסק עם כל אומות העולם! ויביא לכך שהם ייהפכו לעובדי ה', ובאופן של "לעבדו שכס אחד", וכפי שהוא מצטט: "שנאמר אז אהפוך אל עמים שפה ברורה, לקרוא כולם בשם ה', ולעבדו שכס אחד".

